

**You have downloaded a document from
RE-BUŚ
repository of the University of Silesia in Katowice**

Title: Poziom dochodów mieszkańców i gmin powiatu cieszyńskiego w świetle mechanizmów fiskalnych

Author: Sławomir Sitek

Citation style: Sitek Sławomir. (2008). Poziom dochodów mieszkańców i gmin powiatu cieszyńskiego w świetle mechanizmów fiskalnych. "Geographia. Studia et Dissertationes" (T. 30 (2008), s. 105-118).

Uznanie autorstwa - Użycie niekomercyjne - Bez utworów zależnych Polska - Licencja ta zezwala na rozpowszechnianie, przedstawianie i wykonywanie utworu jedynie w celach niekomercyjnych oraz pod warunkiem zachowania go w oryginalnej postaci (nie tworzenia utworów zależnych).

UNIwersYTET ŚLĄSKI
W KATOWICACH

Biblioteka
Uniwersytetu Śląskiego

Ministerstwo Nauki
i Szkolnictwa Wyższego

SŁAWOMIR SITEK*

Poziom dochodów mieszkańców i gmin powiatu cieszyńskiego w świetle mechanizmów fiskalnych

---

ZARYS TREŚCI

Artykuł prezentuje potencjał finansowy mieszkańców powiatu cieszyńskiego na poziomie gminnym na podstawie struktury podatków podatku dochodowego od osób fizycznych. W celu wykrycia przyczyn różnicowań dochody ludności skorelowano z wielkością dochodów poszczególnych gmin oraz aktywnością gospodarczą. Przedstawiono również ogólną sytuację ekonomiczną powiatu cieszyńskiego na tle województwa śląskiego i całego kraju.

WPROWADZENIE

Geografowie ekonomiczni coraz częściej dostrzegają potrzebę analizy mechanizmów fiskalnych jako mierników zachodzących przemian ekonomiczno-społecznych. Zagadnienia rozwoju lokalnego, opartego na czynnikach endogenicznych, w tym zamożności mieszkańców, w literaturze polskiej podejmowali m.in. tacy autorzy, jak J. Parysek (1997) czy L. Wojtasiewicz (1997). Od czasu odtworzenia samorządu terytorialnego w Polsce w 1990 roku, a szczególnie po reformie administracyjnej i wprowadzeniu trzech szczebli samorządu w 1999 roku, mierniki związane z finansami tych jednostek stały się probierzem potencjału poszczególnych obszarów. Niestety, pełny obraz wynikający jedynie z podatków lokalnych może być zawodny z uwagi na ich słabość. Często zwraca się uwagę na niedostateczne wyposażenie samorządu terytorialnego w mechanizmy fiskalne. Sam fakt, iż w 2005 roku dochody własne gmin pokrywały zaledwie 44% ich wydatków, a w przypadku powiatów wskaźnik ten kształtował się jeszcze niżej (27%), świadczy o niedostosowaniu bazy dochodowej do zakresu zadań, co w kon-

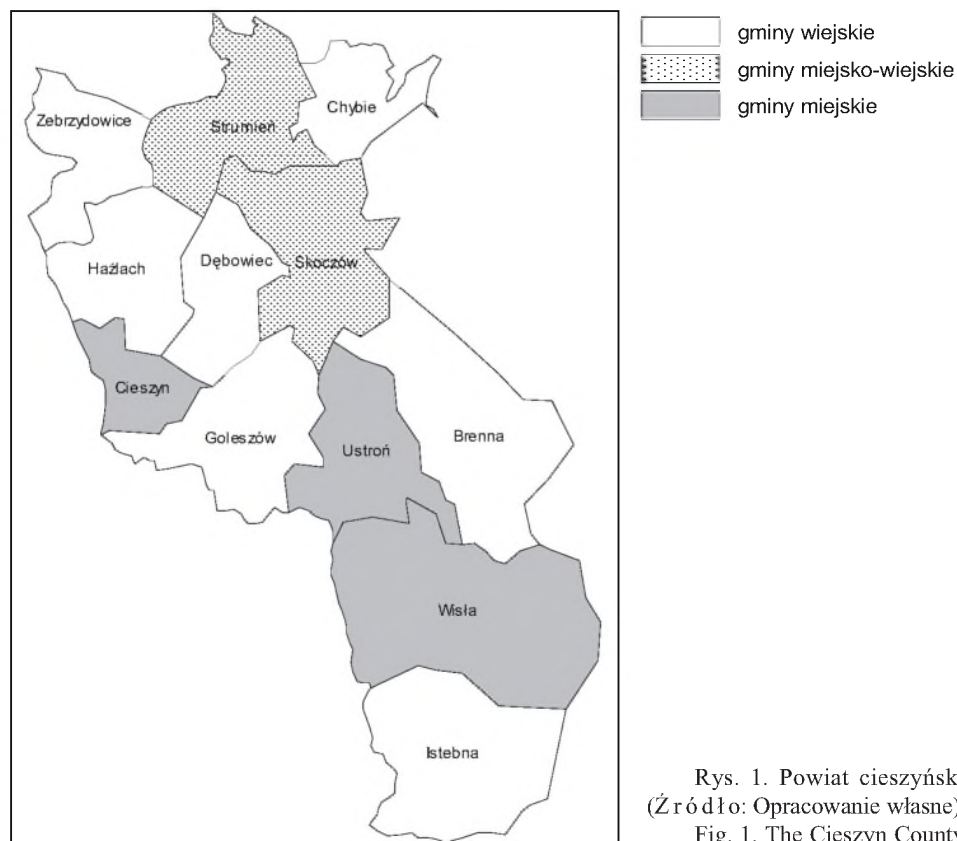
---

* Uniwersytet Śląski, Wydział Nauk o Ziemi, ul. Będzińska 60, 41-200 Sosnowiec.

sekwencji zmusza do redystrybucji dochodów (*Informacja o wykonaniu budżetów gmin za 2005 rok* — Ministerstwo Finansów). Zagadnienia potencjału finansowego mieszkańców oraz jednostek samorządu terytorialnego warto rozpatrywać łącznie ze względu na ich komplementarny charakter. Istotną kwestią jest próba odpowiedzi na pytanie, jaki związek zachodzi pomiędzy dochodami mieszkańców a ekonomiczną siłą samorządu terytorialnego. Przegląd literatury dowodzi, że powiat cieszyński był już przedmiotem analiz społeczno-ekonomicznych geografów. Do najistotniejszych opracowań dotyczących kwestii ekonomicznych tego obszaru można zaliczyć prace J. Rungego (2003a, b) oraz H. Rogackiego (1988).

OBSZAR BADAŃ

Powiat cieszyński leży w południowej części województwa śląskiego. W jego skład wchodzi 12 gmin, w tym 3 miejskie, 2 miejsko-wiejskie oraz 7 wiejskich (rys. 1).

Rys. 1. Powiat cieszyński
(Źródło: Opracowanie własne)
Fig. 1. The Cieszyn County

Obejmuje on obszar 730 km² zamieszkały przez 170 tys. mieszkańców (tabela 1), co daje 232 os./km². Największym miastem powiatu jest Cieszyn, który liczy prawie 35 tys. mieszkańców. Powiat cieszyński reprezentuje obszar o bogatych tradycjach gospodarczych, uchodzi za jeden z lepiej rozwiniętych obszarów województwa śląskiego. Mimo niezbyt dużych rozmiarów, stanowi zróżnicowany subregion ekonomiczny (Kł o s o w s k i, 2003).

Potencjał demograficzny powiatu cieszyńskiego
Demographic potential of the Cieszyn County (an administrative district of the secondary level) **TABELA 1**
TABLE 1

Jednostka terytorialna	Liczba ludności	Jednostka terytorialna	Liczba ludności
Powiat cieszyński	169 621	Dębowiec	5 526
		Goleszów	12 138
Cieszyn	34 969	Hażlach	9 795
Ustroń	15 290	Istebna	11 340
Wisła	11 304	Skoczów	25 566
Brenna	10 135	Strumień	11 975
Chybie	9 071	Zebrzydowice	12 512

Źródło: Bank Danych Regionalnych, www.stat.gov.pl

ZAŁOŻENIA BADAWCZE

Organizacja podjętych badań plasuje się na dwóch poziomach. Pierwsza część dotyczy zróżnicowania wewnątrzpowiatowego, co ma na celu uchwycenie różnic pomiędzy gminami. Drugi poziom analizy ujmuje powiat jako całość, porównując jego wartości z poziomem średnim dla województwa śląskiego oraz Polski.

Problem badania zamożności mieszkańców wynika z braku stosownych danych na ten temat, z kolei badania subiektywne oceny zamożności wymagają sporych nakładów, a ich wyniki często są nieporównywalne, gdyż wyobrażenia respondentów mogą być bardzo różne, nawet w przypadku podobnego poziomu dochodów.

Zróżnicowanie stawek podatku dochodowego w zależności od wysokości dochodu w latach 1999—2005 **TABELA 2**
Diversity of income tax rates depending on the income in the years 1999—2005 **TABLE 2**

Lata	Stawki podatku [%]		
	19	30	40
2005	do 37,024 zł	od 37,024 zł do 74,048 zł	powyżej 74,048 zł
2004			
2003			
2002			
2001			
2000	do 32,736 zł	od 32,736 zł do 65,472 zł	powyżej 65,472 zł
1999	do 29,624 zł	od 29,624 zł do 65,472 zł	powyżej 65,472 zł

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Ustawy z dnia 26 lipca 1991 roku o podatku dochodowym od osób fizycznych (Dz.U. 1991, nr 80, poz. 350, tekst jedn.: Dz.U. 2000, nr 14, poz. 176 z późn. zm.).

Autor niniejszego artykułu podjął próbę oceny zmian potencjału finansowego mieszkańców gmin powiatu cieszyńskiego w latach 1999—2005 na podstawie analizy struktury podatników podatku dochodowego od osób fizycznych (PIT). Okres przyjęty w analizie wynika z faktu, iż powiat cieszyński zaczął funkcjonować w wyniku reformy administracyjnej od 1999 roku. Dodatkowym argumentem przemawiającym za takim wyborem czasu badań jest fakt obowiązywania tej samej trzystopniowej skali podatku, tj. 19%, 30% i 40%. Należy jednak zaznaczyć, że granice dochodu powodujące przekroczenie kolejnego progu podatku w tym okresie ulegały zmianie (tabela 2).

W artykule uzupełnienie obrazu zamożności mieszkańców stanowi układ struktury dochodów gmin. Pod uwagę wzięto tzw. dochody własne określone w Ustawie o dochodach samorządu terytorialnego (Dz.U. 2003, nr 203, poz. 1966 z późn. zm.). Wielkość dochodów własnych można uznać za miernik siły ekonomicznej poszczególnych gmin, gdyż są to generalnie środki wypracowane przez własny majątek, jak również pochodzące z podatków lokalnych. Do dochodów własnych gmin zalicza się również udział we wpływach z podatku dochodowego od osób fizycznych (PIT), od podatników tego podatku zamieszkałych na obszarze gminy oraz udział z podatku dochodowego od osób prawnych (CIT). Generalnie podatki te stanowią dochód państwa, natomiast udział gminy wynosi odpowiednio 39,34% w PIT i 6,71% w CIT. Aby uniknąć dublowania tych samych danych, dochody własne pomniejszono o wielkość wpływu z podatku dochodowego od osób fizycznych, którego wielkość została poddana odrębnej analizie. Uwagę zwrócono także na poziom aktywności gospodarczej mieszkańców, wyrażający się w liczbie podmiotów gospodarczych na 1000 mieszkańców.

POWIAT CIESZYŃSKI NA TLE WOJEWÓDZTWA ŚLĄSKIEGO I KRAJU

Porównanie przeciętnych miesięcznych wynagrodzeń z ostatnich czterech lat w powiecie cieszyńskim wyraźnie wskazuje, że poziom płac plasuje się tu zarówno poniżej średniej wojewódzkiej, jak i średniej krajowej (tabela 3). Przeciętne wynagrodzenie w województwie śląskim w latach 2002—2005 wzrastało, przekraczając średnią krajową o około 3 punkty procentowe, w tym samym czasie wy-

TABELA 3
TABLE 3

Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto
An average monthly gross salary

Jednostka terytorialna	Ogółem [zł]				Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto [%]			
	2002	2003	2004	2005	2002	2003	2004	2005
Polska	2239,56	2314,66	2409,69	2506,93	100,0	100,0	100,0	100,0
Województwo śląskie	2298,44	2380,23	2488,62	2587,07	102,6	102,8	103,3	103,2
Powiat cieszyński	1863,71	1945,41	1948,73	2027,97	83,2	84,0	80,9	80,9

Źródło: www.stat.gov.pl

nagrodzenie w powiecie cieszyńskim stanowiło coraz mniejszy udział w stosunku do średniej krajowej — odpowiednio 83% w 2002 roku i 81% w 2005 roku.

Przeciętne wynagrodzenie w powiecie cieszyńskim po raz pierwszy nieznacznie przekroczyło pułap 2000 zł w 2005 roku, natomiast zarówno w Polsce, jak i województwie śląskim już w 2002 roku przekraczało ono wartość 2200 zł. Nominalnie dystans, jaki dzieli powiat cieszyński od kraju, to kwota 500 zł w 2005 roku.

Należy zaznaczyć, że wartość ta nie oddaje faktycznej różnicy w przeciętnym wynagrodzeniu, gdyż wskaźnik ten oparty został na płacach w dużych przedsiębiorstwach, a powiat cieszyński charakteryzuje się dużą klasą małych i średnich firm.

Podstawowa statystyka rynku pracy, jaką jest stopa bezrobocia, w przypadku powiatu cieszyńskiego kształtuje się bardzo pozytywnie. W całym okresie 1999—2005 powiat cieszyński notował znacznie niższą stopę bezrobocia zarówno w odniesieniu do kraju, jak i województwa śląskiego (tabela 4). Różnica ta była istotna, średnio od wartości krajowej odbiegała o 4,0 punkty procentowe, od średniej wojewódzkiej zaś — o 1,9 punktu procentowego. W lutym 2007 roku stopa bezrobocia w powiecie cieszyńskim wynosiła 12%, i nadal była niższa od odpowiedniej wartości dla województwa śląskiego (12,7%) oraz kraju (14,9%).

Liczba podmiotów gospodarczych przypadająca na 1000 mieszkańców oraz stopa bezrobocia w latach 1999—2005
A number of businesses per 1000 residents and an unemployment rate in the years 1999—2005

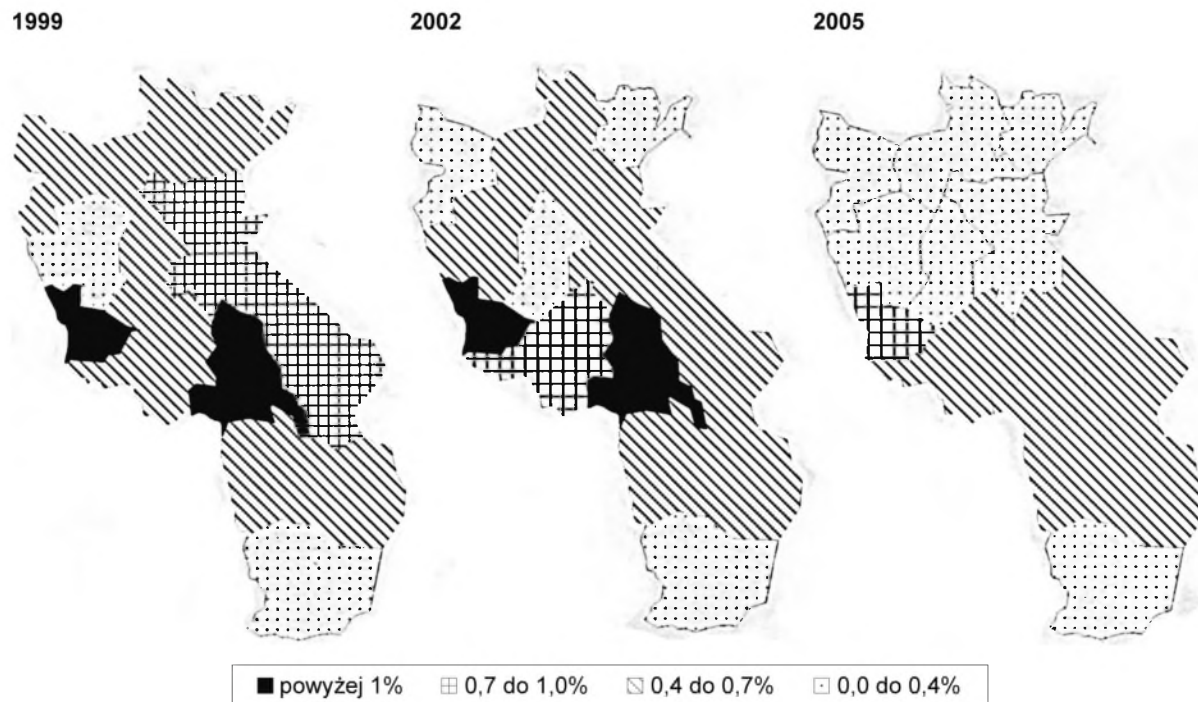
TABELA 4
TABLE 4

Jednostka terytorialna	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005
Liczba podmiotów gospodarczych na 1000 mieszkańców							
Polska	79	83	87	91	94	94	95
Województwo śląskie	78	81	85	88	90	91	91
Powiat cieszyński	89	97	102	106	106	104	101
Stopa bezrobocia [%]							
Polska	13,1	15,1	17,5	18,0	20,0	19,0	17,6
Województwo śląskie	9,9	12,9	15,7	16,5	17,6	16,9	15,5
Powiat cieszyński	8,4	11,5	14,0	14,0	14,0	15,8	14,3

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego — www.stat.gov.pl (Bank Danych Regionalnych), Wojewódzkiego Urzędu Pracy w Katowicach — www.wup-katowice.pl, Powiatowego Urzędu Pracy w Cieszynie — www.wup-katowice.pl

Równie korzystnie powiat cieszyński prezentuje się na tle Polski i województwa śląskiego, jeśli chodzi o liczbę podmiotów gospodarczych przypadających na 1000 mieszkańców (tabela 4). Od 2002 roku wartość tego wskaźnika przekracza poziom 100 podmiotów na 1000 mieszkańców, gdy tymczasem na koniec badanego okresu w Polsce analogiczna wartość wynosiła 95, a w województwie śląskim 91. Niepokojąca może być jednak tendencja, z której wynika, że w badanych latach wartość ta rosła w powiecie cieszyńskim w okresie 1999—2002, z kulminacją przypadającą na lata 2002—2003, po czym zaczęła spadać.

Rys. 2. Odsetek podatników płacących najwyższą 40% stawkę podatku dochodowego od osób fizycznych w latach 1999, 2002 i 2005 (Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Skarbowego w Cieszynie)

Fig. 2. A proportion of tax-payers paying the highest — 40% rate of income tax on natural person 40% in the years 1999, 2002 and 2005

Odsetek osób płacących najwyższą stawkę podatku dla całości powiatu regularnie spadał z poziomu 0,93% w 1999 roku, przez 0,83% w 2002 roku, do wartości 0,50% w 2005 roku. Analogicznie wzrastał udział osób mieszcących się w najniższym przedziale podatkowym — z 92,9% w 1999 roku do 95,3% w 2005 roku. Skromny udział podatników obejmuje również drugi przedział skali (30%), który dotyczy około 3—4% wszystkich podatników. Od 2001 roku, aby być płatnikiem najwyższej 40% stawki, należało uzyskiwać dochody na poziomie 74 048 zł rocznie. Odsetek osób płacących wyższe stawki powinien regularnie się zwiększać, tym bardziej, że w latach 2001—2005 wartości progowe nie były rewaloryzowane (tabela 1).

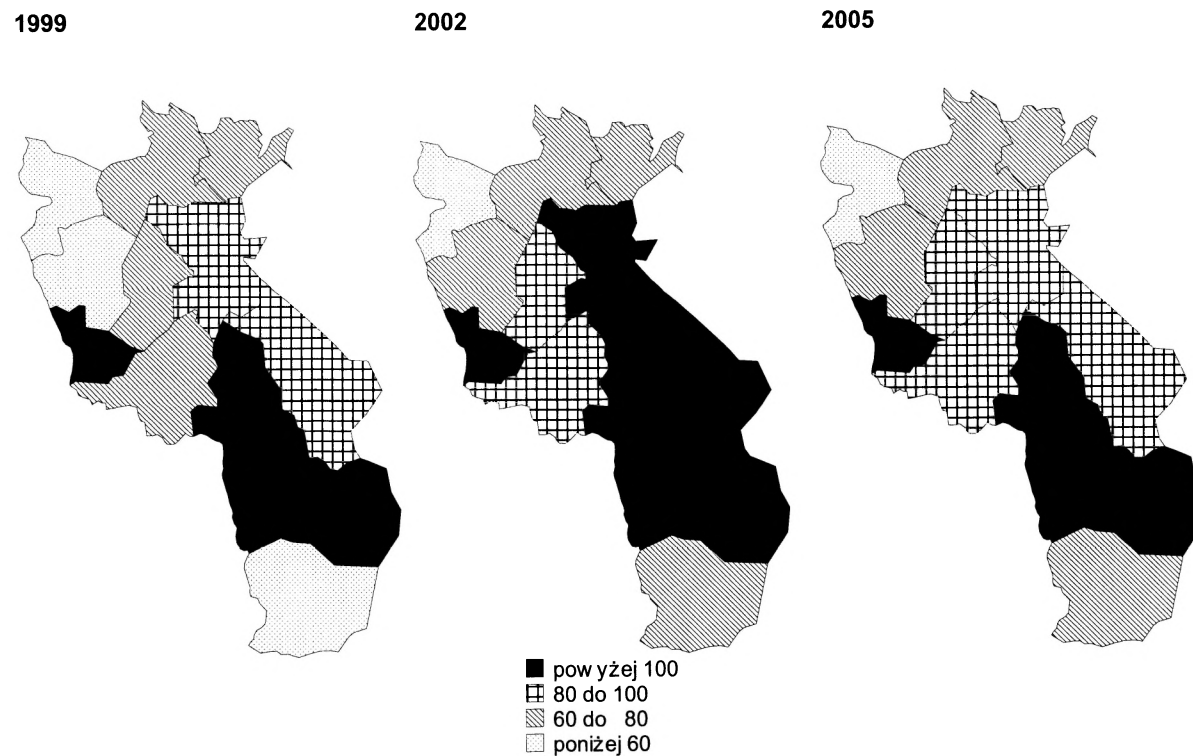
W 1999 roku dwa miasta Cieszyn i Ustroń reprezentowały najwyższy pułap podatkowy — ponad 1,4% podatników obejmowała 40-procentowa stawka podatku. Oprócz wymienionych miast, wysokie wartości pod tym względem odnotowano także w Brennej i Skoczowie, z kolei na drugim końcu plasowały się gminy Hażlach i Istebna, gdzie udział takich osób nie przekroczył 0,4% (rys. 2). Trzy lata później sytuacja uległa znacznemu pogorszeniu, gdyż o klasę niżej spadła Brenna i Skoczów, a ponadto do grupy najsłabszych dołączyły Zebrzydowice, Chybie i Dębowiec. Należy dodać, że dwie gminy odnotowały progresję o jedną klasę wyżej, tj. Hażlach i Golezów. Najgorsza jednak sytuacja miała miejsce w 2005 roku, kiedy to żadne z wymienionych miast nie przekraczało pułapu 1%. Najlepszy wynik pod tym względem osiągało miasto Cieszyn (0,94%), na drugim miejscu uplasował się Ustroń z wartością 0,64%. W najsłabszym przedziale znalazło się aż 7 z 12 gmin powiatu. W układzie przestrzennym zarysowuje się podział na trzy sektory. Część północna i południowa powiatu (Istebna) odnotowują najsłabsze wyniki. Pas środkowy, obejmujący gminy Ustroń, Wisła, Golezów oraz Brenna, reprezentują gminy silniejsze, a liderem nadal pozostaje miasto Cieszyn.

POZIOM AKTYWNOŚCI GOSPODARCZEJ

Znacznie lepiej prezentuje się kartogram przedstawiający liczbę podmiotów gospodarczych przypadających na 1000 mieszkańców. W 1999 roku wartość przeciętna dla całego powiatu wynosiła 89 i wzrosła do 101 w 2005 roku.

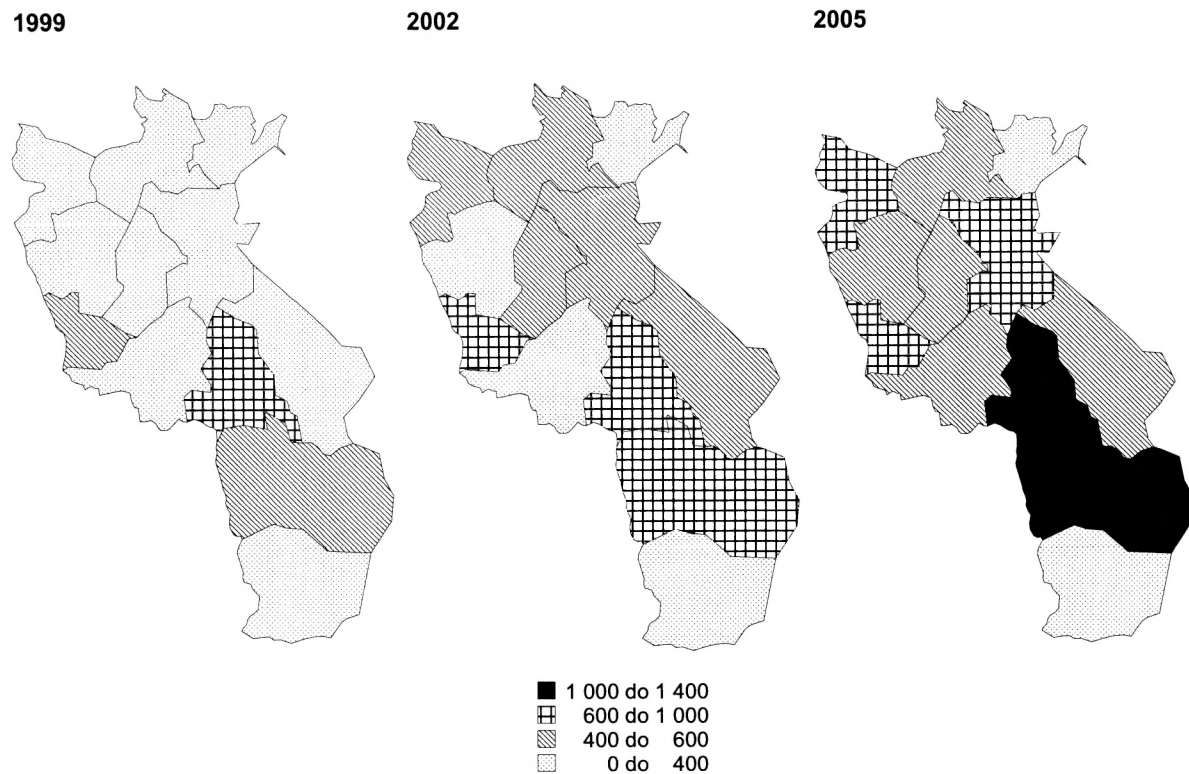
W pierwszym profilu czasowym (rys. 3) najlepiej zaprezentowały się miasta Ustroń (128), Wisła (123) i Cieszyn (119). Z kolei najsłabiej wypadły gminy: Chybie, Hażlach, Istebna i Zebrzydowice, gdzie wartość tego wskaźnika nie przekroczyła 60 podmiotów na 1000 mieszkańców. Najgorsza sytuacja miała miejsce w 2002 roku, kiedy to do grupy gmin o wskaźniku powyżej 100 podmiotów na

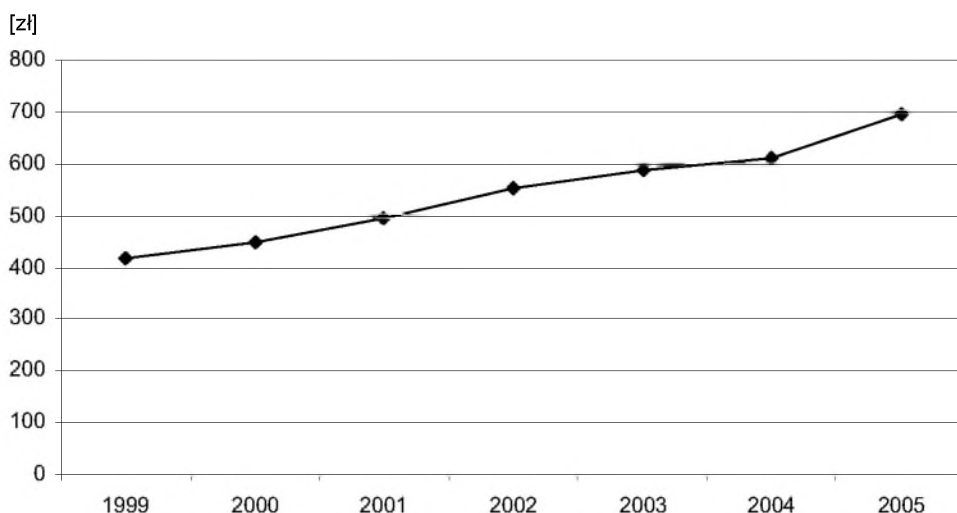
Rys. 3. Liczba podmiotów gospodarczych przypadająca na 1000 mieszkańców (Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS (Bank Danych Regionalnych — www.stat.gov.pl))

Fig. 3. A number of businesses per 1000 residents

Rys. 4. Dochody własne gmin w złotych na jednego mieszkańca, z wyłączeniem udziału w podatku PIT (Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS (Bank Danych Regionalnych — www.stat.gov.pl))

Fig. 4. Municipalities' own incomes in PLN per capita, excluding their share in the personal income tax (PIT)

Rys. 5. Wysokość dochodów własnych gmin (z wyłączeniem wpływu z podatku PIT) w złotych na jednego mieszkańca dla wszystkich gmin powiatu cieszyńskiego w latach 1999—2005 (Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS (Bank Danych Regionalnych — www.stat.gov.pl))

Fig. 5. The amount of municipalities' own incomes in PLN per capita for all the municipalities of the Cieszyn County in the years 1999—2005

1000 mieszkańców dołączyły gminy Skoczów oraz Brenna. Do przedziału wyżej awansowało wiele gmin, m.in.: Dębowiec i Goleiszów — z klasy III do II, oraz Chybie, Istebna i Hażlach — z klasy IV do III. Jedyną gminą powiatu, która nie przekroczyła poziomu 60 podmiotów na 1000 mieszkańców, pozostały Zebrzydowice, w których wskaźnik ten uległ zmianie z 51 w 1999 roku do 59 w 2002 roku. Od 2005 roku sytuacja nie wyglądała już tak korzystnie. Nastąpił regres we wszystkich gminach, który w przypadku dwóch gmin przełożył się na zmianę przedziału. I tak z grupy jednostek o najwyższym wskaźniku wypadły Brenna i Skoczów. Ponownie najłabszą gminą okazały się Zebrzydowice. Rozkład przestrzenny nawiązuje do układu struktury podatników podatku dochodowego (rys. 2).

DOCHODY WŁASNE GMIN

Jako wyznacznik siły ekonomicznej gmin przyjęto wysokość dochodów własnych na 1 mieszkańca, po korekcie wyłączającej z tych dochodów kwoty z podatku PIT. Korekta ta była wymagana, gdyż analizowano strukturę podatników, a wpływy z PIT-u do budżetów gmin byłyby zatem proporcjonalne. W skali całego powiatu widać systematyczną poprawę wielkości wpływów, która w 1999 roku wynosiła 419 zł, a w 2005 roku stanowiła już kwotę 695 zł na 1 mieszkańca (rys. 5).

Niekwestionowanym liderem wśród badanych jednostek samorządu terytorialnego jest miasto Ustroń, które we wszystkich badanych latach zajmowało pierwszą pozycję. W 1999 roku na kartogramie wystąpiły tylko trzy klasy, spośród których grupę najlepszą stanowił Ustroń, następnie zaś miasta Wisła i Cieszyn, a pozostałe gminy nie przekroczyły pułapu 400 zł na osobę (rys. 4). W drugim przekroju czasu nastąpiła powszechna poprawa wyników, co pozwoliło awansować m.in. takim gminom, jak: Brenna, Dębowiec, Skoczów, Strumień i Zebrzydowice. Grupa wiodących trzech miast w dalszym ciągu była poza zasięgiem konkurencji. W 2005 roku miasta Ustroń i Wisła przekroczyły poziom wpływów ponad 1000 zł na 1 mieszkańca, przy czym należy podkreślić, iż Ustroń tę wartość przekroczył już w 2003 roku. W przedziale 600—1000 zł dochodów własnych na mieszkańca mieściły się takie gminy, jak: Cieszyn, Skoczów i Zebrzydowice. W grupie najłabszych dochodowo gmin znalazła się Istebna i Chybie.

WNIOSKI

Ogromna większość podatników podatku dochodowego od osób fizycznych płaci najniższą 19% stawkę. Nieliczny odsetek mieszkańców, tj. około 5—7%, osiąga dochody wchodzące w II i III próg. Na podstawie struktury podatników można stwierdzić systematycznie malejący odsetek osób płacących najwyższą stawkę podatku dochodowego. Prawdziwy wymiar podatku nie jest znany, gdyż pod uwagę bierze się tylko stawkę podatku, a nie uwzględnia się wpływu ewentualnych ulg i odliczeń.

Porównanie miesięcznych wynagrodzeń w powiecie cieszyńskim z liczbą podmiotów gospodarczych oraz odsetkiem osób płacących najwyższą stawkę podatku dochodowego od osób fizycznych PIT wskazuje na odwrotnie proporcjonalny rozkład tych zjawisk. W powiecie cieszyńskim wzrasta liczba podmiotów gospodarczych, a odsetek osób płacących najwyższą stawkę regularnie się zmniejsza. Taki układ można uznać za nietypowy, gdyż — jak pokazują dane GUS — przeciętny miesięczny dochód na 1 osobę w gospodarstwach domowych w Polsce jest najwyższy w grupie gospodarstw, których źródłem utrzymania jest praca na własny rachunek. Miesięczny dochód rozporządzalny w tego typu gospodarstwach w 2004 roku wyniósł 935 zł i był wyższy o prawie 8% od drugich w kolejności gospodarstw emerytów oraz aż o 20% wyższy od gospodarstw pracowników. W powiecie cieszyńskim, gdzie na 10 mieszkańców przypada jedna firma, można by oczekiwać znacznie wyższych dochodów, a zatem i większej grupy płacących podatek z najwyższego progu.

Powiat cieszyński jako całość wykazuje niezgodność pewnych wartości w odniesieniu do województwa śląskiego i kraju. W przypadku większej liczby podmiotów gospodarczych na 1000 mieszkańców oraz niższej stopy bezrobocia przeciętne wynagrodzenie jest tu niższe, a udział najbogatszych podatników się kurczy.

Z kolei analizując rozkład przestrzenny tych elementów w obrębie samego powiatu, można zauważyć zbieżność, gdyż gminy o większej aktywności gospodarczej mieszkańców odnotowują większy udział ludzi bardziej zamożnych, a także udział dochodów własnych gmin na jednego mieszkańca jest tam wyższy.

Zaprezentowana sytuacja może być efektem działania kilku czynników. Po pierwsze, mamy do czynienia z obszarem przygranicznym, co może generować pewne korzyści dla miejscowości, które mają na swym terenie przejścia graniczne. Pozwala to na rozwój sfery usług, w tym przede wszystkim z sekcji handlu. Do grupy gmin, które odnotowały pozytywne tego efekty, można zaliczyć: Cieszyń, Goleiszów czy Zebrzydowice.

Specyficznymi gminami są także Ustroń i Wisła, miejscowości o profilu turystycznym. Miasta te zdominowały stolicę powiatu zarówno pod względem dochodów własnych, jak i liczby podmiotów gospodarczych, natomiast wciąż ustępują jej, jeśli chodzi o zamożność mieszkańców. Do grupy wymienionych miast nawiązuje także gmina Brenna. Prawdopodobnie wpływ na taki układ ma także rezydencjonalny charakter tych gmin, co wiąże się z napływem nowych zamożnych mieszkańców. Klasę średnią tworzą dwie gminy miejsko-wiejskie — Skoczów i Strumię. Znacznie silniejszą jednostką jest Skoczów, mający szerszą bazę ekonomiczną. Najslabiej wypada grupa gmin wiejskich, tj.: Hażlach, Dębowiec, Chybie, Zebrzydowice oraz Istebna na południu. Na tej podstawie w ramach powiatu cieszyńskiego można wyróżnić lokalnych liderów.

Podział gmin na bogatsze i biedniejsze zależy od tego, czy jest to gmina miejska, czy też wiejska, gdyż te drugie zdecydowanie ustępują wartością wskaźników. W tym wypadku powiat cieszyński potwierdza ogólnokrajową tendencję — o wiele lepsze warunki materialne występują w mieście aniżeli na wsi.

LITERATURA

Opracowania

- Kłoso wski F., 2003: Uwarunkowania ekonomiczne polskiej części Euroregionu „Śląsk Cieszyński”. W: Terytorialny system społeczno-ekonomiczny pogranicza województwa śląskiego i Północnych Moraw oraz strategię jego rozwoju. Red. J. Runge. Wydawnictwo Uniwersytetu Śląskiego, Katowice, s. 188—199.
- Par ysek J., 1997: Podstawy gospodarki lokalnej. Uniwersytet im. Adama Mickiewicza, Poznań.
- Rogacki H., red., 1988: Miasto i gmina Skoczów — społeczeństwo i gospodarka w okresie przemian. Instytut Geografii Społeczno-Ekonomicznej i Gospodarki Przestrzennej, Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu, Bogucki Wydawnictwo Naukowe, Poznań.
- Runge J., red., 2003a: Terytorialny system społeczno-ekonomiczny pogranicza województwa śląskiego i Północnych Moraw oraz strategię jego rozwoju. Wydawnictwo Uniwersytetu Śląskiego, Katowice.

- Runge J., red., 2003b: Granice, obszary przygraniczne, euroregiony. Wydawnictwo Uniwersytetu Śląskiego, Katowice.
- Wojtasiewicz L., 1997: Czynniki rozwoju lokalnego — nowe ujęcie metodyczne. „Biuletyn KPZK PAN” [Warszawa], z. 177.

Źródła danych

Główny Urząd Statystyczny — Bank Danych Regionalnych www.stat.gov.pl
Ministerstwo Finansów — www.mf.gov.pl
Powiatowy Urząd Pracy w Cieszynie — www.pup.cieszyn.pl
Wojewódzki Urząd Pracy w Katowicach — www.wup-katowice.pl
Urząd Skarbowy w Cieszynie.

Akty prawne

Ustawa z dnia 13 listopada 2003 roku o dochodach jednostek samorządu terytorialnego (Dz.U. 2003, nr 203, poz. 1966 z późn. zm.).
Ustawa z dnia 26 lipca 1991 roku o podatku dochodowym od osób fizycznych (Dz.U. 1991, nr 80, poz. 350, tekst jedn.: Dz.U. 2000, nr 14, poz. 176 z późn. zm.).

Славомир Ситэк

ФИНАНСОВЫЙ ПОТЕНЦИАЛ ЖИТЕЛЕЙ И ГМИН ЦИЕШИНСКОГО ПОВЯТА (СИЛЕЗСКОЕ ВОЕВОДСТВО, ПОЛЬША)

Резюме

Автор предпринял попытку оценить финансовый потенциал жителей циешинского повята на гминном уровне. Основой оценки доходов жителей стала структура налогоплательщиков подоходного налога. Для определения причин различий, была сравнена прибыль населения с величиной прибыли отдельных гмин и с экономической активностью. Специфика исследуемого повята состоит в том, что при большом количестве субъектов на 1000 жителей и низшем уровне безработицы, средняя заработная плата здесь ниже.

Самым важным является раздел между гминами бедными и богатыми и связан с тем, есть ли это гмина городского или сельского типа. Выявлена тенденция состоящая в том, что, уменьшается число лиц, которые платят самый высокий налог. Данную тенденцию можно объяснить различными функциями, которые выполняют отдельные гмины и пограничным характером исследуемой территории.

INCOME LEVEL OF INHABITANTS AND COMMUNES OF CIESZYN COUNTY
IN THE LIGHT OF FISCAL MECHANISMS

Summary

The author took up the subject of assessment of the financial potential of the residents of the Cieszyn County on the level of the municipality. The base of the assessment of the residents' income level was the structure of the income tax payers. With the aim of identifying the reasons of the diversity, the residents' incomes were correlated with the amount of income of individual municipalities as well as with their business activity. The specificity of the studied administrative district consists in the fact that the bigger amount of businesses per 1000 residents and the lower unemployment rate, the lower an average salary/pay.

The most important division line between richer and poorer municipalities runs along the indicator saying whether it is a city or country municipality. An unfavourable tendency depending on a decrease in the proportion of people paying the highest tax rate was also found. A clarification of the observed tendencies can be explained by different functions fulfilled by particular municipalities and by the border nature of the studied area.